

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

Analýza vývoje sociálních pohřbů v rámci města Brna v letech 2002 - 2012

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Autor práce: Eliška Zoufalá

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinovaná

Ročník: 4

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta:

Poděkování

Srdečně děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Tomáši Vebrovi Th.D. za cenné rady, připomínky, konzultace, trpělivé a odborné vedení práce, kterou mi poskytl.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 VYMEZENÍ POJMŮ	8
1.1 Pohřby a pohřbívání.....	8
1.2 Pohřeb.....	10
1.3 Pojetí smrti v moderní době.....	11
1.4 Smrt dříve a v současnosti	12
1.5 Rozdělení pohřebních obřadů	12
1.5.1 Zpopelnění bez obřadu	12
1.5.2 Zpopelnění s obřadem	13
1.5.3 Církevní pohřeb s uložením do země	13
1.6 Pohřbení žehem.....	13
1.7 Sociální pohřby	15
1.8 Možnosti pohřbení u sociálních pohřbů.....	16
1.8.1 Použití těla na vědecké účely	17
2 PRAKTICKÉ KONOTACE VYPRAVOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH POHŘBŮ	19
2.1 Obec	19
2.2 Pohřební služby města Brna	20
2.3 Ústav soudního lékařství.....	20
2.4 Pozůstalí.....	21
2.5 Hřbitov a krematorium města Brna	21
2.6 Ministerstvo pro místní rozvoj.....	22
3 Právní rámec	23
3.1 Agentury	23
4 Vypravování sociálního pohřbu z pohledu sociálního pracovníka.....	24
4.1 Provedení výzkumu	25

4.2	Výsledková část	25
	Shrnutí.....	28
	ZÁVĚR	30
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	32
	SEZNAM PŘÍLOH.....	34
	PŘÍLOHY	
	ABSTRAKT	
	ABSTRACT.....	

ÚVOD

V životě se setkáváme s mnoha různými událostmi spojených s průběhem života. Jsou to události radostné, jako je např. svatba, narození dítěte, tak smutné, jako je smrt a s ní související pohřeb. Pro pozůstalé, rodinu a vyrovnání se smrtí někoho blízkého je poslední rozloučení s následným pohřbením důležitým a posledním aktem pro vyrovnání se s nelehkou situací. Způsoby a formy pohřbívání se liší v kulturách, ale také i v historii. Jak se vyvíjela společnost, tak se vyvíjel i způsob nakládání se zemřelým a měnily se také způsoby pohřbů. V dnešní době se ve většině případů setkáváme nebo jsme v blízkosti smrti jen prostřednictvím sebe sama. Dříve když někdo zemřel, tak zůstával do doby pohřbení v rodině. Smrt byla součástí rodiny. Dnes často umírají lidé osamoceni v nemocnicích, LDN, bez přítomnosti svých blízkých. Zákon dnes však umožňuje to, že rodinní příslušníci nemusí vypravit pohřeb svému blízkému, neboť dle zákona má tuto povinnost obec. Jedná se tedy spíše o morální a etický pohled na danou situaci.

Tématem své bakalářské práce jsem zvolila „Analýzu sociálních pohřbů v rámci města Brna.“ Domnívám se, že pohřbení na náklady obce začíná být veřejností velmi využíván. Téma, které jsem si vybrala, mě velice oslovilo a také jedním z důvodů je, že pracuji na pozici sociálního pracovníka a zabývám se agendou sociálních pohřbů v brněnské městské části. Bakalářská práce se bude zaměřovat na výkon agendy sociálních pohřbů a jejich vývoj od roku 2002 do roku 2012. Při vypravování sociálních pohřbů si pokládám otázku, jaké jsou důvody, že pozůstalí nevypraví svému příbuznému pohřeb. Další otázkou, která je s tématem spojená je, zda od roku 2002 vzrůstá vypravování sociálních pohřbů, nebo klesá. Cílem mé práce je zjistit odpověď na otázky, zda vývoj sociálních pohřbů v rámci města Brna klesá, nebo vzrůstá a důvody vypravování sociálních pohřbů městskou částí v Brně. Dále bych chtěla zjistit, jaký je počet vypravených sociálních pohřbů u cizích státních příslušníků, jestli umírá více žen, nebo mužů a v jaké městské části a od jakého roku dochází k nárůstu sociálních pohřbů. Na tyto otázky bych chtěla ve své práci odpovědět pomocí dostupné literatury na základě hypotéz a pomocí vytvořených dotazníků.

V první kapitole budu popisovat pojmy, které pomohou čtenářům k lepší orientaci v tématu souvisejícím s vypravováním sociálních pohřbů. Pojem pieta, hřbitov, list úmrtí, pohřeb, okamžik smrti, hrobové místo. Ve druhé kapitole se budu věnovat pohřbům a pohřbívání jak v minulosti, tak i v současnosti. Hlavní podkapitolou bude pojem „ Sociální pohřeb“, který je také stěžejní pro bakalářskou práci.

Dalšími důležitými podkapitolami, které se týkají pohřbívání, sociálními pohřby, a rozdělení pohřebních obřadů, se budu snažit uvést do dané problematiky sociálních pohřbů, které se mohou vyskytovat častěji než doposud. Důležitou kapitolou budou praktické konotace vypravování sociálních pohřbů v podkapitolách, na které se zaměřím, budou obsahovat popis institucí, které úzce souvisí s danou problematikou. Okrajově také zmíním zákony a vyhlášky, dle kterých jsou obcím umožněny sociální pohřby a podle kterých se sociální pracovníci nebo referenti dané obce musí řídit.

Získané obecné informace budu konfrontovat s praktickými informacemi zjištěnými od sociálních pracovníků vykonávajících agendu vypravování sociálních pohřbů a svými poznatky z dosavadní praxe. K získání počtu vypravených pohřbů v rámci města Brna budu získávat technikou sběru dat polostrukturovaným dotazníkem u vybraných sociálních pracovníků městských částí v městě Brně, zabývajících se agendou vypravování sociálních pohřbů. Pro získání dat zvolím kvantitativní postup. Hlavní výzkumná otázka: „Stoupá, nebo klesá vypravování sociálních pohřbů ve městě Brně?“

1 VYMEZENÍ POJMŮ

V této kapitole vymezím několik pojmů, které jsou dle mého názoru důležité a zasahují do obsahu bakalářské práce. Některé pojmy vychází ze zákona č. 256/2001 Sb., o pohřbívání a jsou to tyto pojmy: lidské pozůstatky, mrtvé lidské tělo nebo jeho části do pohřbení, pokud nejsou ze zákonem určených podmínek použity pro prostředky lékařské vědy. Lidskými ostatky se rozumí lidské pozůstatky po pohřbení, pohřbením uložení lidských pozůstatků do hrobu na veřejném nebo neveřejném pohřebišti nebo jejich zpopelněním v krematoriu.

Hrob: pietní místo, do něhož se ukládají ostatky těl.

Hrobové místo: je místo na hřbitově, do něhož se po smutečním obřadu ukládá urna nebo ostatky zemřelého, obvykle se nachází ve vlastnictví obce nebo města, které za poplatek pronajímána pozůstalým.

Hřbitov: soustředění většího množství hrobů na jednom místě, od okolí obvykle oddělené zdí.

List úmrtí: veřejná listina, kterou vystaví příslušný matriční úřad. Zde si můžeme ověřit smrt člověka podle evidence v knize úmrtí.

Pohřeb: je nejstarší lidská ceremonie, kdy se pozůstalí loučí se zemřelým, obvykle bývá spojená se spálením ostatků, uložení popela do urny, nebo rozptýlením a nebo uložení těla do hrobu. V historii pohřeb vyjadřoval postoj společnosti k posmrtnému životu.

Pieta: nebo-li oplakávání, zbožná úcta a nepředstírané uctívání.

Obřad smuteční: slavnostní rozloučení ze zesnulým, odlišného charakteru podle místních tradic a zvyklostí, bývá doprovázeno hudbou.

Okamžik smrti: je to nevratná ztráta funkce celého mozku, a s tím související zastavení životních funkcí organismu spojené s nevratnými změnami, znemožňujícími obnovení funkcí, do úmrtního listu se po zastavení života vyznačuje časový údaj (srov. Výkladový slovník Rodinných listů: 21).

1.1 Pohřby a pohřbívání

Úmrtí člověka provází lidstvo od jeho prvopočátku. Se smrtí je spojeno mnoho různých obřadů, rituálů. Rozloučení má zajímavé podoby dle toho, ve které kultuře je

sledováno, ve které kultuře se nacházíme. Úvahy o smrti byly také náměty mnoha literátů i myslitelů. Níže uvedu text s myšlenkami předních světových filozofů.

„Když jsi přišel na svět, plakal jsi a všichni se radovali. Žij tak, aby všichni plakali, až jej budeš opouštět.“ Konfucius (citaty.net)

V kapitole pohřby a pohřbívání popíši pojem pohřeb, historii pohřbívání, možnosti pohřbívání. Pojmy jako je pohřeb a pohřbívání se bude objevovat v celé části bakalářské práce. Budu se zabývat především sociálními pohřby, které dle mého názoru nejsou mezi veřejností tolik vnímány a rozšířeny. Ve výzkumné části bakalářské práce a dle výzkumu se ukáže, zda je má domněnka správná, či nikoliv. Pohřbívání mělo v historii různé podoby. Mezi ty úplně původní patřily tzv. odevzdání těla na místo rozkladu, které zahrnovala všechna možná místa. Mrtvé tělo bylo ukládáno do země, odevzdáno ohni, vodě a vzduchu jako např. tibetští ragjapové rozkouskují mrtvolu a nakrmí jí při vzdušném pohřbu supy (srov. Kotrlý, 2013:71). „*Semitské národy pohřbívaly své mrtvé do země. Pohřeb se konal ve stejný den, kdy člověk zemřel.*“ (Kotrlý, 2013:71). Mrtví lidé byli pohřbíváni do společných hrobů, pouze zámožní lidé měli své hrobky. Při pohřbívání do hrobek byli mrtví zahaleni do pláten a umístěni bez rakve, kdy takovým to způsobem byl pohřben i Ježíš Kristus. V jiných kulturách nebyl zesnulý považován za skutečně mrtvého, dokud nebyl dokončen rozklad jeho těla (srov. Kotrlý, 2013:71). Některé zahraniční právní normy jsou technologicky vyspělejší ve způsobech pohřbívání a používají tedy statusu pohřbení lidských pozůstatků.

Pohřeb je slavnost, která je ochranou pro pozůstalé před ztrátou a zármutkem, je to vlastně obranný mechanismus tlumící reakce, které mohou pozůstalé ve svém důsledku ohrozit (srov. Viktorinová, diplomová práce 2012:8).

„*Pochovávání mrtvých je jedna ze sedmi ctností křesťanských.*“

Karolína Světlá, Námluvy (Kotrlý, 2013:71)

Mgr. Tomáš Kotrlý ve své knize Pohřebnictví má zařazenu kapitolu Církevní obřad nad urnou. Díky reformě Druhého vatikánského koncilu se ve vnitřní krizi neocitl pohřeb žehem jako takový, ale spíše jen jeho podobami obřad na urnou. Pozůstalí si mohou přát požehnat zem, do které má být urna následně uložena. Aby se zachovala

rozdílnost tohoto uložení od pohřbu, je vhodné, aby nebyl kněz nebo jáhen obléknut do liturgického oděvu. Kongregace¹ pro svátosti a božský kult v odpovědi uvedla, že o slavení pohřbu pro ty, kteří si vybrali zpopelnění, řešila problém slavení pohřebních obřadů v kostele za přítomnosti urny s popelem. Stanovila, že v krematoriu se mají konat obřady, které celý pohřeb doplňují, nikoliv zahajují. Kongregace svou odpovědí stvrdila, že nepovažuje za vhodné slavit pohřební obřad předepsaný pro slavení v přítomnosti zemřelého nad jeho popelem. Mrtvé lidské tělo, nikoliv popel, přijímá liturgické pocty, protože křtem se lidské tělo stalo posvěceným chrámem Božího Ducha (srov. Kotrlý, 2013:75).

1.2 Pohřeb

Nelze jasně vymezit nebo definovat, co je vlastně pohřeb. Dle knihy Mgr. Tomáše Kotrlého pojem „pohřeb“ sekulární právní řád nedefinuje, nelze jej však zaměňovat s pojmem „pohřbení“. „Nový občanský zákoník používá výraz pohřeb ve smyslu smutečního obřadu, nikoliv však jako způsobu pohřbení žehem nebo do země. V dnešní době můžeme rozlišovat nejčastější významy pojmu pohřeb a to pohřeb ve významu exequide, to znamená diferencované liturgické bohoslužby s významem pro všechny pokřtěné“ (srov. Kotrlý, 2013:75). Církev do smutečních obřadů zahrnuje všechny mrtvé, celé lidstvo. Jde o bohoslužbu spojenou s udílením svátostí. V případě, kdy je pohřební mše, jde i o svátost eucharistie². Významem pohřbení je také uložení lidských pozůstatků do hrobu nebo jejich zpopelnění v krematoriu.

Nyní uvedu část pohřbů s obřadem, jak se o nich píše v odborné literatuře:

- jako o jádru či esenci piety vůči zemřelému
- jako o útěše pozůstalým
- jako o zdroji odůvodnění či předpokladu piety vůči zemřelému

(srov. Kotrlý, 2013:80)

Pojem pohřeb může být definován jako poskytovaná služba provádějící obřady posledního rozloučení. Není předmětem právního řádu, pokud jej však nelze důstojně provést, pokud budou lidské ostatky likvidovány jako odpad, kdy je tomu např. u mrtvě

¹ Kongregace znamená shromáždění duchovních

² Eucharistie znamená svátost oltářní.

narozených dětí. Myslím si, že k zneuctění mrtvého těla dochází, je-li komerčně vystavováno jako výukový exponát (srov. Kotrlý, 2013:75).

1.3 Pojetí smrti v moderní době

Podkapitola pojetí smrti v moderní době, které se budu ve své bakalářské práci věnovat, je zaměřena na způsoby pohřbívání nebo-li typy obřadů. V této kapitole budu popisovat dva typy pohřbů a to pohřeb bez obřadu a církevní pohřeb. Dále se okrajově zmíním o smrti a s tím souvisejících právech.

Pohřeb bez obřadu.

Když se řekne pohřeb bez obřadu představíme si jen zařízení pohřbu přes pohřební službu, která zařídí převoz zemřelého do krematoria. U tohoto způsobu pohřbení se většinou neschází pozůstalí, nedoprovází zemřelého na jeho poslední cestě. V knize Mgr. Tomáše Kotrlého „Pohřebnictví“ v kapitole O pohřbu bez obřadu se autor zmiňuje o tom, že tam kde obřad chybí a nejedná se tedy o veřejné uložení lidských pozůstatků, nemělo by se slovo pohřeb užívat. Pohřeb bez obřadu je v pohřebnictví vnímán jako objednávka pohřbu bez pronájmu veřejné obřadní síně, bez řečníka, kněze, hudby (srov. Kotrlý 2013). Kotrlý se v knize zabývá i tím jaký dopad na pozůstalé má pohřeb bez obřadu. Sociolog Adam Gajdoš dokazuje, že zpopelnění lidských pozůstatků v krematoriu je technologickým předpokladem pohřbívání bez obřadu. Samostatný termín „pohřeb bez obřadu“ naznačuje neúplnost, podřadnost a nedostatečnost (srov. Kotrlý 2013:81).

Církevní obřad

Dnes zahrnuje velmi široký pojem, který je spojen s tradicí. V církevním obřadu se protínají tři symbolické momenty a to modlitební bdění, tzv. vigilie u zemřelého, slavení eucharistie a obřad posledního rozloučení. Věřící lidé se při smutečním obřadu modlí za mrtvé. Pozůstalým pomáhá modlitba nejen v jejich prožívání, ale umožňuje jim, aby byla jejich přímůva za nás účinná. Dříve existovaly pohřební třídy, kdy byl člověk pohřben podle sociálního statusu. Finančně nákladný církevní a krásný pohřeb si mohla dovolit jen společenská smetánka (srov. Kotrlý 2013:82).

Dle mého názoru v současné době nelze zcela jednotně říci, že pohřby jsou dle úrovně životního standardu společnosti. Pozůstalí, kteří se rozhodnou pro pohřeb i bez

obřadu mohou být finančně na vyšší úrovni. Mnoho lidí je i ovlivňováno trendy dnešní doby a také má na to, dle mého názoru, především komerční vliv.

Smrt je právní skutečností, na kterou se váže několik práv a následků. Vše je spojeno s právními předpisy. V důsledku smrti vzniká rodinným příslušníkům zemřelého právo na účast na pohřbu, které je projevem základního práva na ochranu soukromého a rodinného života. (srov. Rodinné listy 2013)

1.4 Smrt dříve a v současnosti

V knize „Historie smrti“, se píše: „*Hrobky vycházejí z módy*“. Ve Velké Británii byla kremace do roku 1900 neznámým pojmem a v roce 1946 si tuto možnost zvolilo kolem 50 000 lidí. I přesto se lidé nechávali pohřbít klasicky (srov. Kerrigan, 2008). „*Situace se však začala měnit a dnes se nechává spálit na popel 72 % lidí.*“ (Kerrigan, 2008: 180). Otázkou je, co se stalo následně s popelem? Po dlouhou dobu byl popel umístěn do Zahrady vzpomínek, které byly součástí krematorií. Vše bylo důkladně rozděleno a označeno cedulkami se jménem zemřelého, odkud pocházel a kde žil. V 70. letech 20. století bylo 88 % těch, kteří byli spáleni ukládání tímto způsobem, jen 12 % bylo odnášeno svými příbuznými (srov. Kerrigan, 2008:180).

Dnes si téměř 60 % zpopelněných odnáší rodiny, aby jim mohli dopřát osobnější uložení. Převážně je to tím, že chtějí, aby místo posledního odpočinku bylo specifické pro jejich život, aby byli tam, kde to měli rádi. „*Pokud nám pomůže náš konec definovat náš život jako celek, pak prostředí, ve kterém spočineme, v tom může hrát klíčovou roli a nabídnout rám, skrze který na nás bude vzpomínáno*“ (Kerrigan, 2008:180-181)

1.5 Rozdělení pohřebních obřadů

V České republice se nejčastěji provádějí tři formy pohřbů: Zpopelnění bez obřadu, zpopelnění s obřadem a církevní pohřeb s uložením do země.

1.5.1 Zpopelnění bez obřadu

Jedná se o zpopelnění, které nedoprovází smuteční obřad s řečníkem, knězem nebo hudbou. U takového typu pohřbu nebývá přítomen ve většině případů nikdo z rodiny, nebo z příbuzných a přátel. V některých případech na přání rodiny je možné zajistit přítomnost u kremace v přesně stanovenou hodinu. Popel se předává pozůstalým v urně

dle jejich výběru (srov. www.weburny.cz). Tento způsob zpopelnění se využívá i při vypravování sociálního pohřbu, kdy je objednavatelem obec, která v objednávce uvede zpopelnění bez obřadu. Urna s popelem u sociálních pohřbů zůstává rok uložena u pohřební služby nebo i v krematoriu. Pokud se nikdo ze zemřelých o urnu nepřihlásí je uložena do společného hrobu na hřbitově.

1.5.2 Zpopelnění s obřadem

Jak jsem uvedla v kapitole „Smrt dříve a v současnosti“, v dnešní době je nejčastější způsob pohřbů kremací, tzv. zpopelnění. Urnu posléze rodina může uložit do svých hrobů, kolumbárií nebo urnových sklípků. Někteří pozůstalí si ponechávají nějaký čas i urnu doma. Jako moderní trend je možné i popel rozprášit na tzv. rozptylové loučce nebo loučce vsypu. Rozdíl je v tom, že na loučce vsypu se pouze do jednoho místa nasype popel z urny. Obřad v obřadní síni probíhá následujícím způsobem: rozloučení s mrtvým u rakve v předsálí obřadní síně, slavnostní rozloučení v obřadní síni nad rakví, za doprovodu hudebních skladeb, nebo živé hudby. U takového obřadu bývá i řečník, kněz nebo příbuzný zemřelého. Obřad je ukončen zavřením opony. Rozloučení se nemusí konat jen v obřadní síni krematoria, ale také v kostele (srov. www.weburny.cz).

1.5.3 Církevní pohřeb s uložením do země

Církevní pohřby a následné uložení do země, se domlouvá s místním knězem, který je v dané farnosti. Pohřební služba, je také nápomocná, co se týká zajištění cesty do kostela a následně na hřbitov. U pohřební služby si pozůstalí mohou vybrat druh rakve, květiny, hudbu (srov. www.weburny.cz).

Církevní obřad má také několik fází. Oznámení pohřbu prostřednictvím parte, rozloučení s mrtvým u rakve v kostele, také za přítomnosti hudebních skladeb, smuteční průvod na hřbitov, rozloučení nad hrobem s proslovy a modlitbou (srov. www.weburny.cz).

1.6 Pohřbení žehem

„Myšlenka spalování mrtvého těla, dnes přirozená část našeho života, se těžko probojovávala“ (Bobíková, Právo: 30). Dříve žeh napadala zejména katolická církev.

Málo se o žehu psalo, i tak bylo tabu něco tak přirozeného jako je smrt (srov. Bobíková, 2011: 30-33). Kremace, nebo-li pohřbení žehem, pochází z latinského názvu cremare - spalovat. Je to způsob pohřbu, při němž je tělo spáleno. Lidské pozůstatky jsou pak uloženy v urnách, někdy bývají rozptýleny na rozptylové loučce. V dějinách byl popel také vysypáván do řeky, aby po zemřelém nezůstal žádný hmotný pozůstatek. Západnímu světu představili poprvé kremaci Řekové, a to kolem 1000 let před Kristem, kteří takto pohřbívali padlé ve válkách. Těla obětí války byla spálena a odeslána rodině, aby bylo zesnulému možnost vypravit pohřeb v rodné vlasti. Tuto praxi později přejali i Římané. Kremace v Římské říši byly praktikovány do roku 100 po Kristu, kdy přestaly být slučitelné s novým náboženstvím - křesťanstvím. Křesťanství kremace nepodporovalo hlavně pro jejich spojitost s pohanskými kultury. V Indii se kremace praktikovaly od nepaměti. Ve městě Váránásí je pro každého zaniceného hinduistu pohřeb žehem a následné rozprášení do posvátné řeky Gangy zbožným přáním. V Tibetu je kremace povolena pouze vysoce postaveným mnichům. (srov. www.weburny.cz).

Moderní kremace se velmi liší. Těla již nejsou spalována na hranicích před zraky veřejností, popel se nesype do řek a většinou nebývá ani velký pohřební obřad. Tělo je spalováno ve speciálních pecích a popel je buď rozprášen, nebo vložen do urny. Pozůstalí si pak urnu s popelem mohou ponechat doma, pohřbít na hřbitově do země nebo urnu uložit do kolumbária. V novodobém pojetí se zájem o kremace začal zvyšovat koncem 19. století. Ve spojených státech bylo postaveno první krematorium v roce 1876. V Evropě se pohřeb žehem rozšířil rychleji. V Anglii, Německu a Dánsku přesahuje podíl pohřbených kremací 50 %. Může to být z důvodu nedostatku místa na hřbitovech, stává se zde kremace častější variantou pohřbu. Římsko-katolická církev se k této situaci nestaví úplně příznivě, nicméně pohřeb žehem nezakazuje. Proti pohřbení žehem zůstávají ortodoxní Židé (srov. www.weburny.cz).

Na odmítání pohřbívání žehem se také ve svém článku v magazínu Právo zmiňuje a poukazuje Bobíková, jak katolická církev vystupovala proti žehu.

„Papežský dekret z 19. května 1886 zastávce žehu dopálil. Žeh byl označen za zlovyk prokletý a zavrženíhodný. Nejvíce zlobila církev ztráta štolových poplatků. Stolní patent z července 1750 ustanovoval, že příbuzní mrtvého, kterého obsluhoval při posledním pomazání jiný farář než ten, k němuž patřil, byli nuceni zaplatit prvnímu

i druhému. V dubnu 1925 pražský magistrát rozhodl, že takové černé poplatky se platit nebudou a zákon z prosince 1921 hlásal, že ten, kdo projevil vůli být zpopelněn, nesmí být pohřben jinak.“ (Bobíková, Právo.2011). Zastáncem žehu v českých zemích byla např. Božena Němcová a Jan Neruda.

V České republice se až do roku 1918 nespalovalo. Rakouský právní řád nezakazoval žeh, ale spalování na vlastní půdě zakazoval, takže zpopelnění bylo možné vykonat jenom v cizině. Zpopelnění bylo ovšem finančně dost nákladné, a proto si ho mohli dovolit pouze bohatí lidé. Na přepravu bylo potřeba mít tři rakve, cínovou, dřevěnou a ozdobnou. Dalším nařízením bylo mít u sebe průvodce a po smrti bylo třeba uskutečnit částečnou pitvu. Žeh byl pokládán za rozumný především z hygienických důvodů. Např. Vojtěch Náprstek chtěl, aby Praha měla svoje krematorium (srov. Bobíková, Právo.2011). V českých zemích v letech 1892-1902 byly ročně zpopelněny jedna až dvě osoby. Teprve v roce 1911 se počet zvýšil na dvacetpět ročně (srov. Bobíková, 2011:33). První společnost pro spalování mrtvol vznikla v Čechách v prosinci 1899. Jejími členy byl doktor Záhoř, J. V. Sládek a herečka Hana Kvapilová. „*Zednáři, volnomyšlenkáři a ateisté se o společnost zasloužili nejvíce.*“ (Bobíková 2011:34) Společnost bohužel neměla svůj finanční systém, a tak ji od roku 1909 postupně vytlačoval spolek Krematorium, který založili mladí lidé. Krematorium mělo vlastní měsíčník, vybíraly se v něm příspěvky a po třech letech vznikl nárok na bezplatný pohřeb. První krematorium se v Rakousku-Uhersku začalo stavět v Liberci v roce 1915. Další bylo postaveno v roce 1923 v Pardubicích a rok na to v Mostě. V Praze-Strašnicích bylo krematorium vystavěno v roce 1932 a v Brně v roce 1930. (srov. Bobíková 2011).

1.7 Sociální pohřby

Pro většinu lidí je pohřbení blízkého člověka samozřejmostí. Jak z etického, tak i z morálního hlediska. Je důležité, aby se mohli se svým blízkým zemřelým důstojně rozloučit. Záleží na pozůstalých, zda budou chtít vypravit pohřeb a také, zda by měl být pohřeb s obřadem, nebo bez obřadu, pokud tuto prosbu nevyslovil člověk ještě před svým úmrtím. V České republice funguje spolek „Přátel žehu“, kde se může člověk zaregistrovat a předplatit si svůj pohřeb takový, jaký by chtěl člověk mít až zemře. V žádném zákoně není citováno, že by pohřeb musel a nebo měl povinnost vypravit

příbuzný svým blízkým osobám. Z toho vyplývá, že mrtvé lidské tělo nikdo pohřbít nemusí. Tuto povinnost však ukládá zákon č. 256/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů o pohřebnictví obcím, který zní: „*Nesjedná-li ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí podle zvláštního právního předpisu žádná fyzická nebo právnická osoba pohřbení nebo nebyla-li zjištěna totožnost mrtvého do jednoho týdne od zjištění úmrtí a žádné zdravotnické zařízení v souladu s podmínkami stanovenými zvláštním právním předpisem neprojevil zájem o využití lidských pozůstatků pro potřeby lékařské vědy a výzkumu nebo k výukovým účelům, je povinna zajistit pohřbení obec, na jejímž území k úmrtí došlo nebo byly lidské pozůstatky nalezeny, případně vyloženy z dopravního prostředku*“. V § 5 odst. 1 zák. č. 256/2001 Sb. obec smí pohřbít tělo zemřelého až po uplynutí lhůty 96 hodin od oznámení úmrtí prohlížejícím lékařem provozovateli pohřební služby, nebo poskytovateli zdravotní služby. Tyto právnické nebo fyzické osoby, u kterých jsou zpravidla lidské pozůstatky uloženy, neprodleně informují obec, že se nenalezl nikdo v této lhůtě, kdo by sjednal pohřbení (srov. zákon č. 256/2001 Sb.)

1.8 Možnosti pohřbení u sociálních pohřbů

Sociální pohřeb se liší od pohřbů církevních a občanských tím, že se u těchto pohřbů nemůže zařídit podle přání pozůstalých. Pohřeb, který vypravuje obec je vymezen § 5 zákona č. 256/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů o pohřebnictví.

V případě pohřbu kremací, který je nejčastějším způsobem, když pohřeb vypravuje obec je pohřeb bez obřadu. Obec má zájem na tom, aby byl pohřeb finančně, co nejméně nákladný a proto vyhlásí výběrové řízení a osloví několik pohřebních služeb. Pohřební služby vypracují nabídku a ceník, za jaký by se mohl sociální pohřeb vypravit. Většinou jde o rozdíly v ceně docela velké na rozdíl od pohřbů, které by vypravovala rodina sama. Cena však závisí na několika faktorech, které nastíním. Náklady obce se mohou navýšit a to z důvodů počtu dnů v chladicí komoře, počet dnů v mrazicím boxu, rozhodující je také den, kdy bude vystavena objednávka na zajištění sociálního pohřbu. Citace ze zákona 256/2001 Sb. o pohřebnictví § 5 odst. 2: „*Je-li prokázáno, že se jedná o lidské pozůstatky státního příslušníka cizího státu, může obec sjednat jeho pohřbení až po obdržení souhlasu příslušného státu s pohřbením na území České republiky.*“ Pokud obec tento souhlas neobdrží do 1 měsíce od zjištění úmrtí, může zajistit pohřbení těchto lidských pozůstatků, avšak pouze uložením do hrobu.

Pokud se stane takový případ, je obec povinna zažádat příslušné velvyslanectví o souhlas s pohřbením. Kvůli těmto úkonům nelze tělo pohřbít bezodkladně a tím obci mohou vznikat vyšší náklady. Z velvyslanectví se také může obec dozvědět i o příbuzných, které se objevili, avšak z nějakého důvodu se o zajištění pohřbu nezajímají. (srov. Kotrlý, 2012)

1.8.1 Použití těla na vědecké účely

Za důležité pro obce k vypravování sociálního pohřbu chci zmínit také způsob použití těla pro vědecké účely. Není to v praxi úplně běžné, ale lze toho také využít. Dle Mgr. Kotrlého v knize „O pohřebnictví“ a také z přednášky pořádanou EDU-Agency, kde přednášel Mgr. Kotrlý: „*Nezištné darování těla po smrti pro lékařské potřeby je oprávněné a záslužné.*“ (Kotrlý, 2013:39). Lze to dobrovolným dárcovstvím, které je nejčastější způsob, jak lze získat těla pro výukové potřeby anatomických ústavů lékařských fakult. Darovaná těla jsou následně po několika letech zpopelněna a náklady s tím spojené zaplatí poskytovatel zdravotní služby. Zákon o zdravotních službách připouští využití žároviště krematoria, nemá-li zdravotnické zařízení vlastní spalovnu. Zdravotnické zařízení, které má zájem o tělo na vědecké účely, nemá pohřbívací povinnost, ale je jejich povinností na vlastní náklady zpopelnit části zemřelých těl. (srov. Kotrlý, 2013: 40).

Možnost darování těla na vědecké účely upravuje zákon č. 19/1988 Sb. o postupu při úmrtí a pohřebnictví v § 11 odst. 1, ale také se o tom zmiňuje Mgr. Kotrlý na přednášce v Brně. Pohřeb se nemusí vypravovat jen v případě, že se tělo mrtvého má použít k vědeckým nebo výukovým účelům. Použití těla zemřelých osob lze v případě, že s tím osoby projevily před úmrtím písemný souhlas, nebo jejich totožnost nelze zjistit nebo o které se do 96 hodin od zjištění úmrtí prohlízejícím lékařem nikdo nepřihlásil. Pohřbení uložením do hrobu v případě nezjištění totožnosti zemřelého člověka nařizuje zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, který obcím dává povinnost provést pohřbení uložením do hrobu. „*Lidské pozůstatky osob, u nichž nebyla zjištěna totožnost, mohou být pohřbeny pouze uložením do hrobu nebo hrobky.*“ (zákon č. 256/2001 Sb.) Obec je také povinna uložit lidské pozůstatky či ostatky do hrobu, pokud se jedná o úmrtí cizince v případě, že neobdrží souhlas příslušného velvyslanectví s kremací nebo jej

obdrží po zákonem stanovené lhůtě. Toto upravuje § 5 odst. 2 zákon 256/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů o pohřebnictví.

2 PRAKTICKÉ KONOTACE VYPRAVOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH POHŘBŮ

Jako první podkapitolou bych chtěla popsat nakládání Urny s ostatky zemřelého. Dále se budu zabývat podkapitolou o obci, o účastnících řízení, o pohřební službě a o oznamovatelích úmrtí.

Někomu se může zdát samozřejmostí, že urnu s ostatky si převezme rodina, ale jak je to u sociálních pohřbů? Chtěla bych uvést situace, které mohou nastat, když si o urnu s ostatky přijde požádat pozůstalý, který ale pohřeb nezajišťoval. Je mnoho důvodů, proč rodina odmítá vypravit pohřeb. Domnívám se, že ve většině případů je to z důvodů špatné finanční situace rodiny, vytrácí se ze společnosti soucit a prožitek zármutku v okruhu svých blízkých a přátel. Pozůstatky jsou však majetkem vypravitele pohřbu, jenže v případě obce je evidentní, že obec a pracovník, který se touto agendou zabývá, nemá citovou vazbu k zemřelému. V případě, že ani po zajištění sociálního pohřbu se nikdo z pozůstalých o urnu nepřihlásí, je uložena u provozovatele pohřební služby po dobu 1 roku, poté jí pohřební služba uloží do hromadného hrobu.

V praxi se tedy stává, že rodiny, které jsou finančně slabší, nechají raději vypravit pohřeb obec, která uhradí náklady za sociální pohřeb. Tento pohřeb je nižší ve finanční částce o několik tisíc korun. (srov. Kotrlý, 2013). Obec může vydat urnu s ostatky příbuzným, ale až po uhrazení nákladů za pohřeb.

2.1 Obec

U sociálních pohřbů je jasné, že účastníkem řízení je obec, které povinnost pohřbít ukládá zákon č. 256/2001 Sb. o pohřebnictví, dále bych zmínila zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Považuji za důležité uvést kapitolu o Statutárním městě Brnu, neboť budu informace do výzkumu získávat právě z městských částí města Brna. Ve vyhlášce města se uvádí, že Brno je statutárním městem. Statut schválilo zastupitelstvo města Brna. Statutární město je členěno na 29 městských částí (srov. vyhláška Brna č. 21/2001). Městské části v Brně vykonávají své záležitosti na základě samostatné působnosti. Státní orgány a krajské úřady mohou do samostatné působnosti zasahovat v případě, že to vyžaduje ochrana zákona. Státní správu její výkon byl svěřen orgánu obce, který tento orgán upravuje a vykonává jako svou přenesenou působnost § 7 odst. 1, 2 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích. Do samostatné působnosti obce zahrnujeme věci, které jsou

v zájmu obce a jejich občanů. Problematice sociálních pohřbů se věnoval i Magistrát města Brna, odbor zdraví. V současné době je právní výklad upřesněn tak, že sociální pohřby jsou vykonávány v rámci samostatné působnosti obce.

2.2 Pohřební služby města Brna

Pohřební služba stejně jako zdravotnické zařízení může mít oznamovací povinnost úmrtí. Ve městě Brně je několik pohřebních služeb, např. Pohřební služba Harmonie, Concordia, Nostalgie, Brněnská pohřební služba, Pohřební a hřbitovní služby města Brna (www.weburny.cz). Obec nachystá objednávku, kde objednává kremaci. Kremace, nebo uložení do hrobu je na pohřební službě. V zákoně č. 256/2001 Sb. o pohřebnictví je uvedeno, co má mít provozovatel pohřební služby k dispozici. Nyní budu z tohoto zákona citovat: *„Provozovatel pohřební služby je povinen mít vždy k dispozici alespoň 1 vozidlo určené pro přepravu lidských pozůstatků a 2 transportní rakve, chladící zařízení k ukládání lidských pozůstatků do doby pohřbení, minimálně se 3 místy“* dle § 8 je *„provozovatel pohřební služby povinen zajistit, aby lidské pozůstatky při převozech na místo pohřbení nebo vystavení byly vždy oblečené do konečné rakve.“*

2.3 Ústav soudního lékařství

V praxi se nejčastěji setkáváme s tím, že nám oznámení o úmrtí sdělí ústav soudního lékařství v Brně, prostřednictvím objednávky o sociální pohřeb. K této žádosti nám musí být doložen list o prohlídce zemřelého. Avšak nejen ústav soudního lékařství, ale také mohou být oznamovatelem úmrtí nemocnice nebo zařízení jako jsou domovy důchodců.

Nyní bych se chtěla krátce zmínit o ústavu soudního lékařství, neboť je často oznamovatelem úmrtí a také žadatel o vypravení sociálního pohřbu, o kterém jsem se zmiňovala v předešlém odstavci. Ústav soudního lékařství provádí především pitvy zemřelých, což upravuje zákon č. 372/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Sociální pohřby se většinou provádí u zemřelých, kteří žili sami, zemřeli doma nebo na ulici. V takových případech je přivolána i Police ČR, která musí vyloučit cizí zavinění. Policie ČR má jako první zjistit příbuzné oběti nebo zemřelého a také je s úmrtím obeznámit a případně předat kontakty na příslušný sociální odbor nebo ústav soudního lékařství.

2.4 Pozůstalí

Jedná se o příbuzné, kteří jsou možní dědicové a to i přesto, že se jedná o sociální pohřeb. Dědicové mohou být buď na základě dědické smlouvy, ze zákona nebo ze závěti, což upravuje zákon 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 1476. Dle Mgr. Kotrlého, ale objednatel pohřbu v případě obce není pozůstalým (srov. Kotrlý, 2012). U žádosti o sociální pohřeb se můžeme setkat i s příbuznými, kteří přijdou sami o tento pohřeb zažádat. Může to být především z důvodu jejich špatné finanční situace nebo pro vysoké dluhy zemřelého. Pozůstalí přichází ve špatné psychické situaci jak ze ztráty blízkého člověka, tak i s pocitem, že nedokáží pohřeb zařídit sami. V takovém případě se od sociálního pracovníka očekává chápající, profesionální, ale i citlivý přístup. Špatenková ve své knize *Poradenství pro pozůstalé* píše „*Smrt blízkého člověka představuje extrémní zásah do života pozůstalých.*“ V jediném okamžiku se mění celý jejich život. Jistoty, které měli, se z života náhle vytratily, svět se s smrtí milovaného člověka nenadále a navždy mění (srov. Špatenková, 2008: 9). Ztráta blízkého člověka vyvolává silné emoční reakce, ale také se odráží na pocitu vlastní identity, vztahů a přesvědčení. V takové situaci potřebují pozůstalí pomoc a podporu (Špatenková, 2008: 9).

Truchlící v takové situaci vyhledávají pocit ne u příbuzných, ale u pracovníků pomáhajících profesí jako jsou lékaři, sociální pracovníci, kněží nebo psychologové. Dle Bradburyové není v současné společnosti místo pro truchlení. Smrt je popírána a vytěsňena. Smrt je vnímána jako něco negativního, nepatřičného, strašného, co by se mělo před veřejností skrývat (srov. Špatenková, 2008: 11).

2.5 Hřbitov a krematorium města Brna

Za důležité a zajímavé považuji ve své bakalářské práci také zmínit ústřední hřbitov města Brna a brněnské krematorium. „*Otevření velkého hřbitova v Brně na Vídeňské ulici se konalo 3. listopadu 1883. Hřbitov od svého založení nese název Ústřední hřbitov města Brna.*“ (Mladý, 2003: 4) Na hřbitově v městě Brně jsou pochováváni lidé bez rozdílu k farní příslušnosti, sociálního postavení, národnosti. Pouze občané židovského vyznání měli a také mají možnost pohřbít své blízké na Židovský hřbitov v Brně. Ústřední hřbitov se svou rozlohou 56 ha se řadí na první místo v České republice. Je rozdělen na 113 hrobových skupin. Nachází se zde i Čestný kruh, kde jsou pochovány

významné osobnosti města Brna ze všech oborů lidské činnosti, zejména kulturní. (srov. Mladý, 2003:120 let).

Důležitou součástí Ústředního hřbitova je i krematorium, které bylo postaveno v horní části hřbitova v letech 1926-1929. Iniciátorem stavby byla brněnská pobočka spolku „Krematorium“, který vznikl po vydání zákona o povolení pohřbívání žehem v roce 1919. Na činnost spolku navazuje i dnešní a to „Společnost přátel žehu“ hlavní myšlenku tohoto spolku je myšlenka pohřbu žehem a následného pietního uložení zpopelněných pozůstatků. Brněnské krematorium zahájilo provoz dne 8. dubna 1930. Náklady na stavbu přesáhly 3,5 mil. Kč. Jeho technické vybavení patřilo ve své době k nejmodernějším v Evropě. Na krematorium navazují urnové háje, rozptylové a vsypové loučky, kolumbária (srov. Mladý, 2003:4-6). V brněnském krematoriu jsem byla osobně na exkurzi i s výkladem, kde jsem si mohla prohlédnout zákulisí krematoria a seznámit se s jeho provozem. Byla to pro mne velice silná a neopakovatelná zkušenost. V současné době je počet zpopelněných v brněnském krematoriu více než 317 000.

2.6 Ministerstvo pro místní rozvoj

Sociální pracovníci na městských částech spolupracují při vypravování sociálních pohřbů, především následné refundace³ pohřbů. Ministerstvo pro místní rozvoj funkce ústředního orgánu státní správy v pohřebnictví, které vykonává bylo zřízeno 1. listopadu 1996. Informace o ministerstvu pro místní rozvoj jsou dostupné na internetových stránkách www.mmr.cz. Pracovníci ministerstva pro místní rozvoj, poskytují sociálním pracovníkům různé přednášky na témata sociálních pohřbů, které jsou zprostředkovávány přes agentury. také vypracovali brožuru s názvem „Pohřeb a jeho organizace, Praktické rady“ vydanou v roce 2010.

Osobně jsem se zúčastnila dvou přednášek v Brně na téma Pohřebnictví a Sociální pohřby a s nimi související úkoly obcí v pohřebnictví, které vedl pracovník ministerstva pan Mgr. Tomáš Kotrlý, který je odborníkem v této oblasti.

³ refundace-náhrada výdajů

3 Právní rámec

Ve výše uvedených kapitolách jsem zmínila zákony a vyhlášky, které souvisí se sociálními pohřby a které jsou pro výkon agendy sociálních pohřbů důležité. V této kapitole shrnu zákony, které jsou pro výkon sociálních pohřbů důležité. Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2002. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů nabyl účinnosti 12. 11. 2000, nový občanský zákoník zákon č. 89/2012 Sb., jehož účinnost je od 1. 1. 2014 (ověřeno systémem Aspi).

3.1 Agentury

Ve městě Brně je několik agentur, které pořádají semináře pro sociální pracovníky, referenty na různých pracovních pozicích. Vzhledem k mé profesi jsem se zajímala, jaké semináře a kdy se začaly pořádat pro pracovníky zabývající se vypravováním sociálních pohřbů. Semináře prohlubující informace pro sociální pracovníky zabývající se agendou sociálních pohřbů začaly být realizovány agenturou s názvem EDU agency. První seminář pořádaný EDU agency na téma pohřebnictví „Sociální pohřby a s nimi související úkoly obcí“ se konal 23. 6. 2011. (Šiborová EDU agency). Z toho vyplývá, že sociální pohřby nebyly stěžejním tématem, kterým by se společnost a agentury zabývaly. Jak plyne ze zjištěných informací, které jsou popisovány v kapitole Popis zjištěných informací se zvýšil nárůst sociálních pohřbů, které vypravuje obec. Sociální pohřby začaly narůstat od roku 2006 a každým rokem sociální pohřby přibývají. Proto je velmi důležité, aby se pro sociální pracovníky konaly semináře na podobná témata, kde mohou sociální pracovníci srovnávat a konzultovat své případy.

4 Vypravování sociálního pohřbu z pohledu sociálního pracovníka

V této kapitole se snažím přiblížit a popsat proces vypravování sociálního pohřbu z praxe, tedy z pozice sociálního pracovníka.

Ve své praxi se nejčastěji setkávám se zajištěním sociálního pohřbu pro osoby, které jsou bez rodinných příslušníků nebo nikdo z rodiny neprojevil zájem zemřelého pohřbít. Ve většině případů přijde písemná žádost o vypravení sociálního pohřbu z Ústavu soudního lékařství v Brně. Dle zákona č. 256/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů je v § 5 uvedena lhůta 96 hodin. Po uplynutí doby 96 hodin se může sjednat sociální pohřeb. Dle výkladu některých právníků i odborníka Mgr. Kotrlého nemusí obec čekat 96 hodin po přijetí žádosti o sociální pohřeb, ale lhůta 96 hodin plyne již od zjištění úmrtí a následné uložení v ústavu soudního lékařství (srov. Kotrlý seminář EDU agency). Ke sjednání sociálního pohřbu obcí je zapotřebí mít k dispozici list o prohlídce zemřelého viz. příloha 1. Po přijetí žádosti a listu zemřelého je nutné vystavit objednávku, kde je uvedeno, kdo žádá o sociální pohřeb a jakou finanční výši sociální pohřeb nepřesáhne. Vzhledem k tomu, že městská část, kde pracuji nevypravuje ročně velký počet sociálních pohřbů. Je to především z důvodů, že v našem obvodu nemáme žádné zdravotnické zařízení nebo zdravotnické zařízení poskytující sociální služby. Tudíž nemáme uzavřenou smlouvu s žádnou pohřební službou ve městě Brně. Pohřební službu vybíráme až po přijetí žádosti o sociální pohřeb, kdy oslovíme 4 pohřební služby a dle ceny si ji vybereme. Po zaplacení faktury za sociální pohřeb pohřební službě, písemně obec osloví notář, který má pozůstalost po zemřelém na starosti. Dědictví se však můžeme vzdát. V případě, že se jako obec vzdáme dědictví, nemůžeme sociální pohřeb refundovat u Ministerstva pro místní rozvoj. Obec jako vypravitel pohřbu není v postavení dědice.

Z mého pohledu je tato práce, v některých případech psychicky náročná. Setkávám se i s tím, že přijde občan, který přijde požádat o pomoc z důvodu, že nemá finanční prostředky, aby mohl svému rodiči vypravit pohřeb.

Ve své praxi jsem se setkala i s případem, kdy jsem obdržela od občana dopis, ve kterém prosil o pomoc a žádal o vypravení pohřbu až zemře. Ve svém dopise uváděl, že je těžce nemocný, je dlouholetým obyvatelem městské části a přál by si vypravit pohřeb

bez obřadu s kremací bez květin a řečníka. Ve svém vyjádření sdělil, že má děti, které však odmítají pohřeb vypravit⁴.

4.1 Provedení výzkumu

Problematikou, kterou se v bakalářské práci zabývám je v současné době velmi aktuální. Tato problematika nepatří mezi často zkoumaná témata. Myšlenkou, zda ve městě Brně narůstá počet vypravovaných sociálních pohřbů jsem se začala zabývat v roce 2012. V tomto období jsem začala pracovat na městské části v Brně-Líšni, kde vykonávám agendu vypravování sociálních pohřbů. V roce 2013 jsem začala realizovat svůj výzkum, kdy jsem vytvořila hypotézy a otázky pro mé dotazníkové šetření. Po zpracování dotazníků jsem jej rozeslala příslušným sociálním pracovníkům vykonávajícím agendu sociálních pohřbů v rámci městských částí v Brně. Město Brno je rozděleno na 29 městských částí. Po sběru dat jsem z dosažených výsledků vytvořila grafy, které mi umožnily získat přehled týkající se sociálních pohřbů v městě Brně. Vytvořené grafy jsou součástí přílohy.

Nyní budu jednotlivé zjištěné informace popisovat. Osloveno bylo 19 městských částí z 29 městských částí města Brna. Dotazované městské části jsem vybrala proto, že se nacházejí ve vnitřní části města Brna, ve svých obvodech se nachází zdravotnická zařízení, domovy důchodců. Městské části jsou také seřazeny dle počtu obyvatel. Městská část Brno-střed má ve svém obvodu hlavní vlakové a autobusové nádraží, kde se každý den pohybuje velký počet lidí a cizinců. Dotazníkovým šetřením jsem získala informace ke zpracování a ke zjištění odpovědi na moji otázku. Na otázky mi odpovědělo 10 sociálních pracovníků pracujících na městských úřadech v Brně. V bakalářské práci tedy srovnávám městskou část Brno: Bohunice, Chrlice, Komín, Líšeň, Řečkovice a Mokrá Hora, Sever, Slatina, Střed, Vinohrady, Žebětín.

4.2 Výsledková část

V rámci vypravených sociálních pohřbů (viz. Graf č. 1) bylo 397 mužů a 299 žen. Nejvíce cizinců, u kterých byl vypraven sociálních pohřeb (viz. Graf č. 2) bylo v roce 2004, kdy bylo pohřbeno 5 cizinců, v roce 2005 byli pohřbeni 3 cizinci, v roce 2006 – 2

⁴ dopis od občana s žádostí o vypravení pohřbu je založen ve spise na městské části Brno-Líšeň

cizinci, dále v roce 2011, kdy se konaly 4 pohřby cizinců, a shodný počet pohřbů u cizinců s počtem jeden byl v letech 2007, 2010 a 2012.

Počet vypravených sociálních pohřbů v různých městských částech města Brna nám za období 2002 - 2012 ukazují grafy č. 3 a č. 4. Graf č. 3 je zaměřen na městské části: Bohunice, Líšeň, Řečkovice a Mokrý Hora, Sever a Střed. Nejvíce sociálních pohřbů ve zmíněných městských částech bylo v městské části Střed, kde se jejich počet dostal na 410 pohřbů ve zmiňovaném období. Druhá městská část s nejvíce vypravenými sociálními pohřby byla městská část Bohunice, kde bylo vypraveno 138 sociálních pohřbů. V městské části Sever bylo ve zmiňovaném období vypraveno 95 sociálních pohřbů, v Řečkovicích a Mokré Hoře 22 sociálních pohřbů. Nejméně sociálních pohřbů bylo v městské části Líšeň s počtem 11.

Graf č. 4 je zaměřen na další městské části města Brna, kde byly vypraveny sociální pohřby v letech 2002 - 2012. Jedná se o tyto městské části: Chrlice, Komín, Slatina, Vinohrady a Žebětín. Ve zmiňovaném období bylo vypraveno nejvíce sociálních pohřbů v městské části Vinohrady, kde počet sociálních pohřbů dosáhl na číslo 14. Dalších 5 sociálních pohřbů bylo vypraveno v městské části Slatina, 2 v městské části Komín. Pouze 1 sociální pohřeb byl sjednán v Chrlicích a Žebětíně. Tyto městské části byly rozděleny dle podobného počtu obyvatel.

Srovnání vypravených pohřbů v jednotlivých letech ve vybraných deseti městských částech města Brna celkem nám ukazuje Graf č. 5. Z něj je patrné, že nejvíce sociálních pohřbů bylo v roce 2012, kdy jejich počet byl 112. V dalších letech byl počet sociálních pohřbů také vyšší a to 98 sociálních pohřbů bylo v roce 2006, 95 pohřbů v roce 2010, 94 v roce 2008, 88 pohřbů v roce 2011 počet 75 a 74 pohřbů v letech 2007 a 2009. Menší počet pohřbů byl evidentní v roce 2005, kdy bylo vypraveno 19 sociálních pohřbů. V roce 2004 bylo uskutečněno 18 sociálních pohřbů. Na předposledním místě je rok 2003 s 15 sociálními pohřby a poslední rok 2002 s 10 sociálními pohřby. Tento graf odpovídá na otázku, že vzrůstá vypravování sociálních pohřbů, kdy je v roce 2012 největší nárůst. Nárůst sociálních pohřbů ve městě Brně začal od roku 2007.

V grafu č. 6 jsou patrné případy, kdy se po vypravení sociálních pohřbů v obcích přihlásila rodina zemřelého. Počty v těchto případech jsou uvedeny dle zkoumaných let od roku 2002 do roku 2012 v deseti městských částech města Brna. V roce 2002 byl pouze jeden případ v městské části Sever, kdy se po vypravení sociálního pohřbu

přihlásila rodina. Ve stejné městské části v roce 2003 byly dva počty případů. V roce 2004 další tři případy v městské části Bohunice. V roce 2005 byly tři případy v Bohunicích a Severu. V roce následujícím, čili 2006 dochází ke dvěma případům, kdy se rodina domáhala urny s ostatky zemřelého a to v městských částech Bohunice, Líšeň, Řečkovice a Mokrý Hora a Sever. V roce 2008 dochází k nárůstu, kdy bylo šest případů, z čehož shodně dva byli v Řečkovicích a Severu a po jednom v Líšni a Vinohradech. V roce 2009 jde také o šest případů, což je nejvyšší počet shodně s rokem 2011, v městské části Sever. V roce 2010 bylo zjištěno osm případů z čehož pět bylo v městské části Bohunice a tři v městské části Sever. V roce 2011 to bylo jedenáct případů. Dalších šest v městské části Bohunice, tři v městské části Sever a jeden případ, kdy měla zájem rodina o urnu s ostatky v městských částech Líšeň a Řečkovice Mokrý Hora. V roce 2012 je to deset případů a to pět v Bohunicích, jeden v Líšni, Řečkovicích a Mokrý Hoře, Severu, Vinohradech a Žebětíně.

Poslední grafy, čili graf č. 7 a graf č. 8, jsou zaměřeny na počet obyvatel v městských částech města Brna k 1. 1. 2012. Graf č. 7 je zaměřen na městské části: Bohunice, Líšeň, Řečkovice, Sever a Střed. Městská část Brno-střed má nejvyšší počet obyvatel a to 89 823 ze zmíněných 5 městských částí. Druhý nejvyšší počet je v městské části Sever, jehož počet obyvatel je 46 766. Počet 26 661 obyvatel se nachází v městské části Líšeň. V Řečkovicích se počet obyvatel dostal na hranici 15 086 a Bohunicích na 14 225 obyvatel.

Graf č. 8 je také zaměřen na počet obyvatel v různých městských částech města Brna. Graf je zaměřen na tyto městské části: Chrlice, Komín, Slatina, Vinohrady a Žebětín. Nejvyšší počet obyvatel je v městské části Vinohrady, která má 13 423 obyvatel. Na druhém místě je Slatina s počtem 9 206, dále Komín s 7 254 obyvateli, Žebětín s 3 535 obyvateli. Poslední městskou částí s nejmenším počtem 35 005 obyvatel jsou Chrlice.

Shrnutí

Grafy, které jsou součástí příloh především z grafů č. 7 a č. 8 vyplývá, že městská část, která má vyšší počet obyvatel má také vyšší počet vypravených sociálních pohřbů. Jedná se nejen o počet obyvatel, který má velký podíl na vypravování sociálních pohřbů, ale také, má na množství sociálních pohřbů vliv, zda se v městské části nachází zdravotnická zařízení nebo instituce zajišťující sociální služby. Z výzkumu tedy plyne, že narůstá počet vypravování sociálních pohřbů tedy pohřbení bez obřadu, kdy je vypravitelem obec. Ze zkoumaného období je nejvyšší počet sociálních pohřbů v roce 2012, kdy bylo sjednáno 112 sociálních pohřbů.

Cíl práce jsem ověřovala pomocí vytvořených hypotéz.

Hypotéza č. 1: „Ve městě Brně nedochází k případům, kdy by se po vypravení sociálního pohřbu přihlásili rodinní příslušníci“. Dotazníkovou metodou bylo zjištěno, že dochází k případům, kdy se po vypravení sociálního pohřbu zemřelému přihlásí pozůstalí. Tento počet příbuzných však není závratný. Tento počet je znázorněn v grafu č. 6, který je součástí příloh.

Hypotéza č. 2: „Domnívám se, že ve městě Brně umírá více žen než mužů“. Tato hypotéza se po zjištění dat vyvrátila. Ze zjištěného vyplývá, že v městě Brně bylo sociálních pohřbů vypraveno více u mužského pohlaví a to 397 mužů a 299 žen.

Hypotéza č. 3: „Od roku 2005 dochází k nárůstu sociálních pohřbů v městské části Brno-střed“.

Městská část Brno-střed, která je zahrnuta ve výzkumu má k 1.1.2012 nejvyšší počet obyvatel a to 89 823. Ve svém obvodu má nemocnici u sv. Anny, nemocnici Milosrdných bratří, Úrazovou nemocnici, Hospic sv. Alžběty, domov důchodců Slunce, několik středisek s pečovatelskou službou. Městská část je středobodem a dopravním uzlem do ostatních částí Brna nebo jiných měst. Hypotéza, že od roku 2005 dochází k nárůstu sociálních pohřbů v městské části Brno-střed se mi nepotvrdila, neboť bylo zjištěno, že městská část má nárůst sociálních pohřbů od roku 2006, kdy vypravila 77 sociálních pohřbů a je městskou částí, která má za zkoumané období i největší počet vypravených sociálních pohřbů jež bylo 410.

Dle Nešporové, která ve své knize „O smrti a pohřbívání“ věnuje pozornost i místu úmrtí souvisí také s vypravováním sociálních pohřbů. Místa se v posledních letech moc neměnila. V České republice je stále největší počet úmrtí v nemocnicích než

v domácím prostředí. V roce 2010 došlo ve většině případů úmrtí v nemocnicích. V domácím prostředí zemřelo 21 791 lidí. Při srovnání úmrtí mužů a žen častěji umírají muži na ulicích nebo na jiných veřejných místech než ženy. (srov. Nešporová 2013: 30). To je patrné i z mého výzkumu, kdy bylo více vypravených sociálních pohřbů u mužského pohlaví (viz.graf.č. 1).

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda klesá, nebo stoupá vypravování sociálních pohřbů ve městě Brně.

V bakalářské práci jsem uvedla pojmy, které jsou důležité pro zvolené téma sociálních pohřbů a pro lepší orientaci čtenářů. Dále jsem se věnovala tématům o pohřbech, obřadech, zda zpopelnění s obřadem, bez obřadu nebo církevní pohřeb s uložením do země. Další významnou kapitolou v bakalářské práci jsou sociální pohřby, možnosti pohřbení u sociálních pohřbů.

V praktické části jsem se rozhodla pro kvantitativní výzkum. Z kvantitativní strategie jsem si vybrala dotazník. Dotazník je nejpoužívanější pedagogickou technologií. Používá se i v jiných oborech jako je např. sociologie, demografie, psychologie. Podstatou dotazníku je zjištění dat a informací o respondentovi a jeho názorech, postojích k problémům. Výhodou dotazníku je snadná administrace a lze také současně oslovit velký počet respondentů. Další výhodou je, že můžeme tyto získané údaje plně kvantifikovat, což nám umožňuje i počítačové zpracování velkého množství dat. Nevýhodou dotazníku může být obtížné získávání respondentů. Další nevýhodou je, že nemůžeme zjistit, zda dotazník skutečně byl vyplněn respondenty, kteří jsou tázáni či si výsledky dotazníkového šetření vymysleli nebo zfalšovali. Nikdo nemůže pravdivost dotazníků ověřit a pravdu ví jen ten, kdo dotazník vypracovával. Kvantitativní výzkum mi umožnil získat velké množství dat z městských částí v Brně. Mého výzkumu se zúčastnili sociální pracovníci vykonávající agendu sociálních pohřbů na sociálních odborech v deseti městských částech města Brna. Osloveno bylo 19 městských částí, na základě demografické struktury, a také zdravotnických institucí nacházející se na území vybraných městských částí. Z oslovených městských částí se vrátilo 10 dotazníků od městské části Bohunice, Chrlice, Komín, Líšeň, Řečkovice a Mokrý Hora, Sever, Slatina, Střed, Vinohrady a Žebětín.

Ze získaných dat a informací jsem dospěla k závěru, že sociální pohřby v rámci města Brna vzrůstají. Nejvíce sociální pohřby vzrostly v roce 2006. Největší nárůst ze zjišťovaného období je rok 2012, kdy bylo dohromady vypraveno 112 sociálních pohřbů u vybraných městských částí, v roce 2006 to bylo 98 sociálních pohřbů. Nejméně vypravených sociálních pohřbů bylo v roce 2002, kdy bylo vypraveno pouhých 10 sociálních pohřbů.

Ze zjištěných informací bylo pouze 17 zemřelých cizinců. V rámci města Brna bylo vypraveno sociálních pohřbů více u mužů, kterých bylo 397, žen bylo 299. Z odpovědí respondentů, které vychází z mého výzkumu je patrné, že ve většině případů bylo důvodem vypravení sociálních pohřbů špatná ekonomická situace rodiny.

Z odborné literatury, která je použita v bakalářské práci a z jednotlivých kapitol, kterými jsem se zabývala, vyplývá, že důvody vypravování sociálních pohřbů obcí jsou především z finančních důvodů. Dalším problémem je etické hledisko, které dnešní společnost neupřednostňuje a ztrácí se mezi lidmi solidarita, pochopení.

Hlavní výzkumnou otázku jsem zvolila, zda stoupá, nebo klesá vypravování sociálních pohřbů ve městě Brně. Na tuto otázku se mi podařilo zjistit odpověď. Od roku 2006 stoupá vypravování sociálních pohřbů.

S ohledem na to, že jsem výzkum zaměřila pouze na městské části v Brně, nelze předpokládat a uplatňovat výsledky plošně. Pro další a hlubší zkoumání, zda sociálních pohřbů bude i nadále přibývat by bylo vhodnější zvolit kvalitativní výzkum. Zjištěné poznatky v bakalářské práci mohou být využity k dalšímu hlubšímu zpracování a k porovnání vypravení sociálních pohřbů v jiných městech České republiky

Ze zjištěných dat a použité odborné literatury se objevuje otázka, zda bude dál stoupat počet vypravování sociálních pohřbů? Chtěla bych, aby moje bakalářská práce dala čtenářům možnost nahlédnout na agendu sociálních pohřbů a byla k zamyšlení nad problematikou sociálního pohřbu. V dnešní společnosti se vytrácí úcta k zemřelým a jejich doprovázení na poslední cestě. Smrt a pohřbení je v dnešní době pro mnohé lidi lhostejné. Smrt a umírání je součástí lidského života, které bychom měli mít napaměti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura:

BOBÍKOVÁ, L. Problém jménem žeh „Magazín Právo“, rok 2011 č. 276 s. 30-33, ISSN 1211-2119

KERRIGAN, M. Historie smrti. 1. vydání. Praha: Deus. 2008, ISBN 978-80-87087-55-8

KOTRLÝ, T. Sociální pohřeb „Rodinné listy“ 2013, č. 4/2013, s. 26-30. ISSN 1805-0824

KOTRLÝ, T. Pohřebnictví, Právní zajištění piety a důstojnosti lidských pozůstatků a ostatků, Praha: Linde. 2013, ISBN 978-80-86131-95-5

MLADÝ K. 120 let Ústředního hřbitova v Brně. Brno: Šimon Ryšavý. 2003, ISBN 80-86137-92-9

NEŠPOROVÁ, O. O smrti a pohřbívání. Brno: CDK. 2013, ISBN 978-80-7325-320-2

ŠPATENKOVÁ, N. Poradenství pro pozůstalé. 1. vydání. Praha: Grada Publishing. 2008, ISBN 978-80-247-1740-1

VIKTORINOVÁ, V. 2012. Pohřby na náklady obce jako součást sociální agendy, diplomová práce. Brno: Katedra sociální politiky a sociální práce, fakulta sociálních studií MU

Elektronické zdroje:

Internetový portál Weburny.2010. Druhy pohřebních obřadů v ČR [online]. Dostupné z <http://www.weburny.cz/informace/druhy-pohrebnych-obradu-v-cr/>. [citováno 2014-2-2]

Internetový portál MMR. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Dostupné z <http://www.mmr.cz>. [citováno 2014-2-7].

Internetový portál citáty [online]. Dostupné z <http://citaty.net/autori/konfucius/>. [citováno 2014-2-4]

Právní předpisy:

Zákon č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a pohřebnictví

Zákon č. 256/2001 Sb. o pohřebnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

Vyhláška statutárního města Brna č. 21/2011

Jiné zdroje:

Slovník cizích slov (2006), Brno KMa, s.r.o.

KOTRLÝ T., Materiály z přednášky EDU agency Brno, Sociální pohřby a s nimi související úkoly obcí v pohřebnictví, 2012 Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – dotazník

Příloha č. 2– graf č. 1-3

Příloha č. 3 – graf č. 4-6

Příloha č. 4 – graf č. 7 a 8

Příloha č. 5 – tabulka s přehledem počtu obyvatel MČ

Příloha č. 6 – list o prohlídce zemřelého

PŘÍLOHY

Dotazník

Jmenuji se Eliška Zoufalá a jsem studentkou Vysoké školy Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor sociální a charitativní práce.

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku vi. níže. Tento dotazník slouží k mé bakalářské práci ke zpracování praktické části. Dotazník se týká vypravování sociálních pohřbů a zjištění kolik soc. pohřbů se na městských částech v Brně vypravilo v letech 2002-2012. Vámi poskytnuté údaje budou sloužit pouze pro potřebu zpracování bakalářské práce.

Prosím o poslání vyplněného dotazníku zpět, co možná nejdříve, abych měla dostatek času na jeho zpracování. Předem moc děkuji za vyplnění a kdybyste měli nějaké dotazy neváhejte mě kontaktovat.

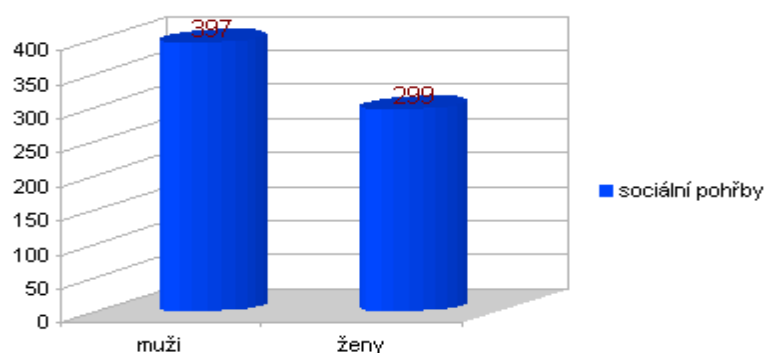
- **Z vaší strany bych potřebovala informace o počtu vypravených sociálních pohřbů v letech 2002-2012 viz. tabulka**
- **Počet mužů a žen viz.tabulka**
- **U kolik vypravených sociálních pohřbů se jednalo o cizince viz.tabulka**
- **Počet případů, kdy se po vypravení soc. pohřbu, následně přihlásila rodina o urnu zemřelého viz.tabulka**
- **Sdělení nejčastějších důvodů žádostí o vypravení sociálního pohřbu-**
- **Nejčastější místo úmrtí ve vaší městské části**

Počet vypravení sociálních pohřbů v letech 2002-2012

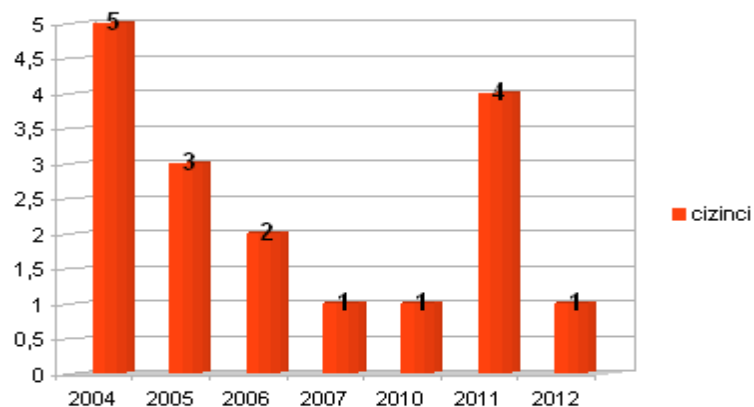
Rok	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	11	12
Počet sociálních pohřbů												
Pohlaví												
Počet cizinců												
Případy kdy se přihlásila rodina												

Děkuji za vyplnění dotazníku.

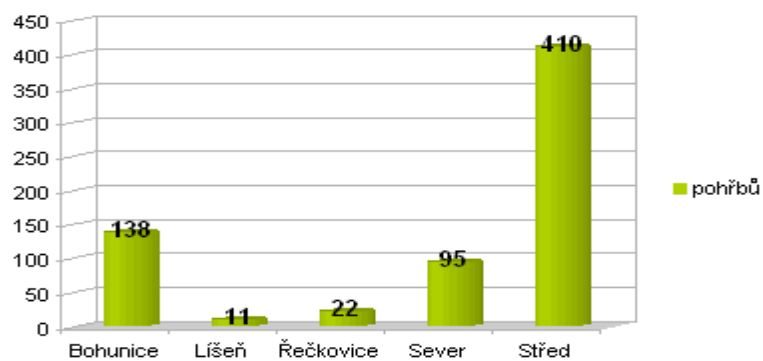
Graf č. 1 - Vypravených sociálních pohřbů za období 2002-2012 dle pohlaví

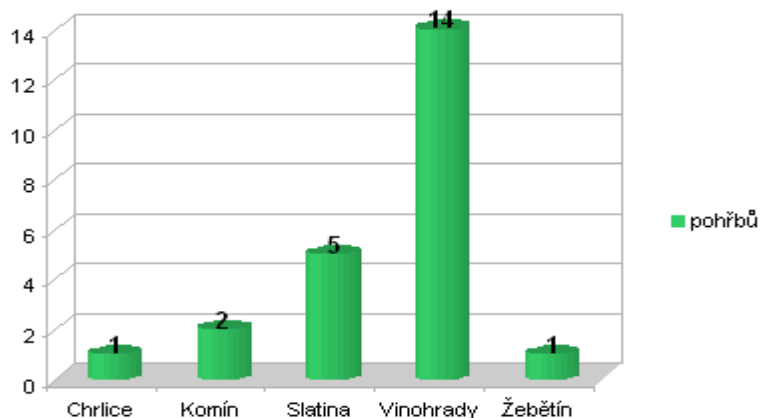
Graf č. 2 popisuje v jakých letech byl vypraven sociální pohřeb u cizinců

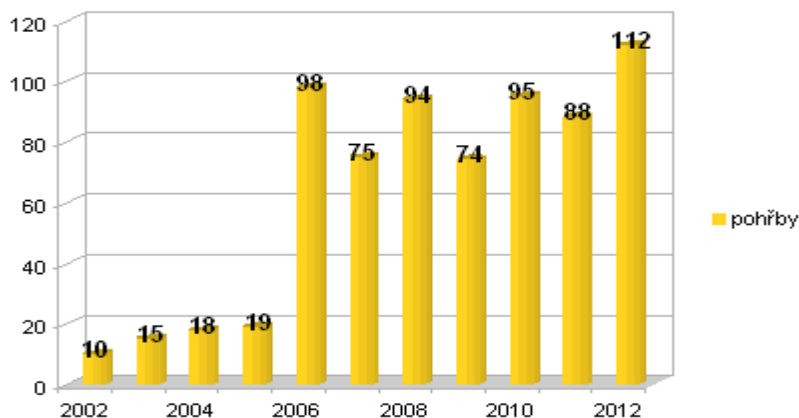
Graf č. 3 - Celkový počet vypravených sociálních pohřbů na městských částech Bohunice, Líšeň, Řečkovice a Mokrá Hora, Sever, Střed za období od roku 2002-2012

Graf č. 4 - Celkový počet vypravených sociálních pohřbů na městských částech Chrlice, Komín, Slatina, Vinohrady, Žebětín za období od roku 2002-2012

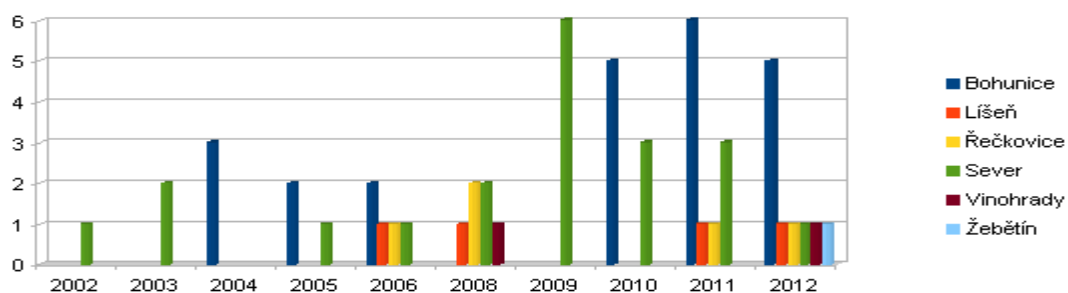

Graf č. 5 - Srovnání kolik bylo celkem vypravených sociálních pohřbů za období 2002-2012 u vybraných 10 městských částí města Brna

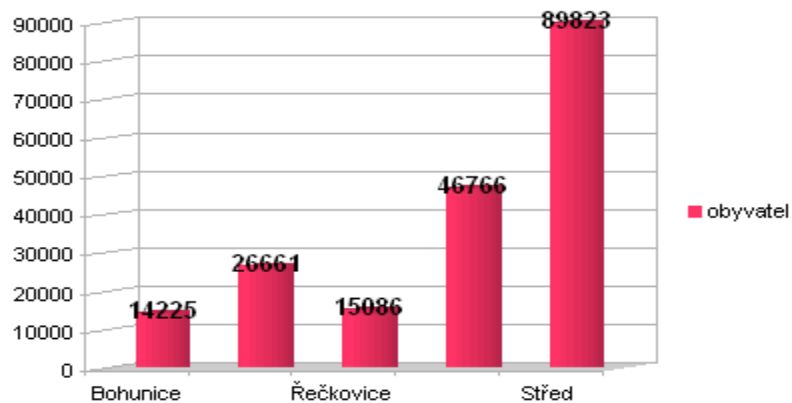

Graf č. 6 - Počet případů, kdy se po vypravení sociálního pohřbu obcí, o zemřelého přihlásila rodina. Sledované období od roku 2002 do roku 2012

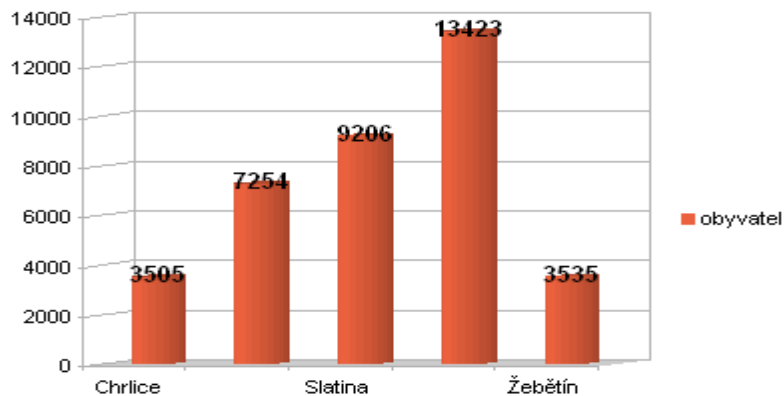
	2002	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Bohunice</i>			3	2	2			5	6	5
<i>Líšeň</i>					1	1			1	1
<i>Řečkovice</i>					1	2			1	1
<i>Sever</i>	1	2		1	1	2	6	3	3	1
<i>Vinohrady</i>						1				1
<i>Žebětín</i>										1

Graf č. 7 - Tento graf sděluje kolik mají 5 městských částí, které se zúčastnili výzkumu počet obyvatel k 1.1.2012

Graf č. 8 - Tento graf sděluje kolik mají dalších 5 městských částí, které se zúčastnili výzkumu počet obyvatel k 1.1.2012

Počty obyvatel městských částí města Brna k datu 1.1.2012

Název městské části	Občané ČR	Cizinci	Celkem
Brno-Bohunice	13660	565	14225
Brno-Bosonohy	2351	99	2450
Brno-Bystrc	23262	566	23828
Brno-Černovice	6942	738	7680
Brno-Chrlice	3230	275	3505
Brno-Ivanovice	1504	139	1643
Brno-Jehnice	1047	34	1081
Brno-jih	7668	1619	9287
Brno-Jundrov	3870	145	4015
Brno-Kníničky	977	20	997
Brno-Kohoutovice	12509	308	12817
Brno-Komín	6974	280	7254
Brno-Královo Pole	24491	2284	26775
Brno-Líšeň	25053	1608	26661
Brno-Maloměřice a Obřany	4982	367	5349
Brno-Medlánky	5176	349	5525
Brno-Nový Lískovec	10497	444	10941
Brno-Ořešín	563	6	569
Brno-Řečkovice a Mokrá Hora	14539	547	15086
Brno-sever	44001	2765	46766
Brno-Slatina	8286	920	9206
Brno-Starý Lískovec	12775	372	13147
Brno-střed	84196	5627	89823
Brno-Tuřany	5105	432	5537
Brno-Útěchov	758	16	774
Brno-Vinohrady	12950	473	13423
Brno-Žabovřesky	19756	853	20609
Brno-Žebětín	3474	61	3535
Brno-Židenice	19642	1393	21035
Celkem	380238	23305	403543

LEGENDA:

Statistika vychází z evidence obyvatel Ministerstva vnitra a zahrnuje počty občanů ČR a cizinců s platným povolením k pobytu v obci 3. typu BRNO k datu 1.1.2012

List o prohlídce zemřelého		Oprava: 1. ano 2. ne	Zdravotní pojišťovna: <u>AAA</u> (kód) Číslo pojištěnce: <u>1111111111</u> Mrtvě narozené dítě: 1. ano 2. ne	
Část A – Osoba zajišťující pohřbení		Osoba neznámé totožnosti: 1. ano 2. ne		
1. Jméno, popř. jména Příjmení: <u>Břík</u> Rodné příjmení:				
2. Datum narození <u>01.05.1951</u> u osob nezjištěné totožnosti přibližné stáří <u>1 1 1</u>				
3. Pohlaví: 1. Muž 2. Žena 4. Státní občanství: 1. ČR 2. Jiné, uveďte jaké				
5. Datum úmrtí (den, měsíc, rok) <u>08.04.13</u> čas úmrtí (hh : mm) <u>22:00</u> Jedná se o pravděpodobné datum určeno na základě odhadu 1. ano 2. ne				
6. Místo úmrtí / nálezů těla zemřelého: obec, část obce, k.ú č.p., č.evid. okres: <u>matičská údolí Brno</u> Jedná se o místo: 1. úmrtí 2. nálezů				
7. Místo narození obec: u narozených v cizině: stát:				
8. Místo trvalého pobytu : ulice, č.p. obec: okres: stát:				
9. Nejvyšší ukončené vzdělání: 1. základní, bez vzdělání 2. střední bez maturity, včetně vyučených 3. střední s maturitou 4. vyšší odborné 5. vysokoškolské 6. neznámé				
10. Stav: 1. svobodný(á) 2. ženatý/vdaná 3. rozvedený(á) 4. ovdovělý(á) 5. partnerství 6. zaniklé partnerství rozhodnutím 7. zaniklé partnerství smrtí 8. neznámé				
11. Jméno, popř. jména a příjmení manžela(ky) /partnera(ky) zemřelého, pokud žije Datum narození manžela(ky) /partnera(ky) zemřelého:				
12a Nesnímatelné náhrady nebo protězy z drahých kovů 1. ano - jaké 2. ne				
13a Návrh prohlížejícího lékaře: pitva vyžadována 1. ano 2. ne <u>Zdravotní pitva</u> (určení pitvy patologicko-anatomické nebo zdravotní, opatření při podezření na infekční onemocnění, kontaminaci radioaktivní látkou, při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, při podezření na úmrtí v souvislosti s nemocí z povolání, pracovní úraz apod.)				
Identifikace poskytovatele zdravotních služeb IČ <u>1010121019181131</u> PČZ <u>1010101</u> ODD <u>14101</u>				
Název poskytovatele zdravotních služeb <u>Úrazová nemocnice v Brně</u> Jméno a příjmení lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého: Telefon <u>111111111</u>				
<u>Brno</u> dne <u>27. 3.</u> (místo prohlídky) (den, měsíc, rok a hodina prohlídky) <u>23:50</u>		<table border="1"> <tr> <td> 72 Úrazová nemocnice v Brně 602 50 Brno, Ponávka 6 933 01338 Razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého </td> </tr> </table>		72 Úrazová nemocnice v Brně 602 50 Brno, Ponávka 6 933 01338 Razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého
72 Úrazová nemocnice v Brně 602 50 Brno, Ponávka 6 933 01338 Razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého				

Vypní se pouze v případě vyžádání pitvy

12b. Nesnímatelné náhrady nebo protězy z drahých kovů 1. ano - jaké 2. ne	
13b. Sdělení pitvajícího lékaře: (rozhodnutí o neprovedení pitvy, opatření při podezření na infekční onemocnění, kontaminaci radioaktivní látkou, při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, při podezření na úmrtí v souvislosti s nemocí z povolání, pracovní úraz apod.)	
Identifikace poskytovatele zdravotních služeb - pitva IČ PČZ ODD	
Název poskytovatele zdravotních služeb Jméno a příjmení lékaře, který provedl pitvu Telefon	
V dne (místo pitvy) (den, měsíc, rok a hodina pitvy)	
razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl pitvu	

ABSTRAKT

Zoufalá Eliška. Analýza sociálních pohřbů v rámci města Brna v letech 2002 – 2012. České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Klíčová slova: obřad, sociální pohřeb, vypravitel, pozůstalí, zemřelý, krematorium, hřbitov, Ministerstvo pro místní rozvoj

Práce se zabývá vypravováním sociálních pohřbů, kde je vypravitelem obec. Tedy Statutární město Brno, které je rozděleno na městské části. Jednotlivé městské části vykonávají na Úřadech sociálních odborech agendu sociálních pohřbů. V bakalářské práci charakterizují pojmy související s agendou sociálních pohřbů, popisují jaké jsou možnosti pohřbívání v současné době, způsob a proces pohřbení u sociálního pohřbu. V praktické části se snažím odpovědět na otázku, zda klesá, nebo stoupá vypravování sociálních pohřbů v městě Brně. Zvolila jsem kvantitativní výzkum a metodu dotazníkového šetření.

ABSTRACT

Zoufalá Eliška. Analysis of social funerals in the city of Brno from 2002 to 2012. České Budějovice 2014. Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Theological Disciplines. Supervisor Mgr. Tomáš Veber, Th.D.

Key words: ceremony, social funeral, exekutor, the bereaved, the dead, crematorium, cemetery, Ministry of Regional Development

The main aim of the thesis is the organising of the social funerals if the organiser is the municipality. And thus the Brno municipality which is divided into quarters. These city quarters pursue through the agency of social divisions the administration of the social funerals. In the bachelor's thesis I deal with terms related to social funerals. I characterize the possibilities of burials at these days, the way and procedure of burying in the case of the social funeral. In the practical part of the thesis I struggle to answer the question whether is there the falling or the rising of social funerals in the city of Brno. I decided to employ a quantitative research and the method of a questionnaire survey.